

Jaarverslag 2017

vzw BIS - MSI asbl

Evolutie

Het eerste implementatie jaar van het MJP 2017-2021 brengt een nieuwe manier van werken...

Pagina 2

Partnerschappen

Vakbonden uit Zuid-Afrika, Burundi en Senegal geven toegang tot sociaal dialoog voor kwetsbare werkers...

Pagina 4

Kijken naar 2018

Performantiescores, IATI, en synergie acties om samen aan te pakken...

Pagina 14

Voorwoord, voorzitter vzw BIS, dhr. Olivier Valentin

Het jaar 2017 stond voor de vzw BIS in het teken van de officiële start van het nieuwe meerjarenprogramma (MJP) 2017-2021, in een context van 'fit for purpose', de veranderende wereld van werk en budgettaire beperkingen.

Als vakbond blijven wij, ook in deze veranderende context, inzetten op werknemersrechten en de verankering van deze rechten via sociale dialoog.

Met onze partnerschapsprogramma's in Zuid-Afrika, Burundi en Senegal streven wij naar speciale aandacht voor kwetsbare werkers uit de formele en informele economie. Wij merken in de veranderende wereld van werk op dat er steeds meer jobs zijn van een lagere kwaliteit, met minder sociale bescherming, niet enkel in het zuiden maar ook hier bij ons in België.

Wij hopen dat in de geest van de Sustainable Development Goals (SDG's) de overheden in het zuiden en noorden (gezien de universele aard van de Agenda 2030) de Waardig Werk Agenda van de IAO als richtlijn zullen gebruiken om hun engagement ten aanzien van werknemers na te komen. Als sociale partner geloven wij in de kracht van sociale dialoog om een stem te geven aan de werknemers, ook de werkers in preciaire werkomstandigheden. Het Internationale Vakverbond heeft immers via tal van studies aangetoond dat sociale dialoog een impact kan hebben op vijf sleuteldimensies van duurzame ontwikkeling: werkomstandigheden & arbeidsrechten, toegang tot publieke diensten, groei & innovatie, milieu/klimaat en goed bestuur & participatie.

Om hiertoe bij te dragen zet de vzw BIS in op een continu traject van kwaliteitsverbetering en duurzame partnerschapsversterking.

*"vrijheid,
verantwoordelijkheid,
verdraagzaamheid &
solidariteit"*
*"vrijheid,
verantwoordelijkheid,
verdraagzaamheid &
solidariteit"*
*"vrijheid,
verantwoordelijkheid,
verdraagzaamheid &
solidariteit"*
*"vrijheid,
verantwoordelijkheid,
verdraagzaamheid &
solidariteit"*
*"vrijheid,
verantwoordelijkheid,
verdraagzaamheid &
solidariteit"*

Inleiding en evolutie van het jaar 2017

Het jaar 2017 stond grotendeels in het teken van de implementatie van het nieuwe meerjarenprogramma 2017-2021, maar met de nodige aandacht voor tal van administratieve verbintenissen...

Voor het eerst in haar bestaan werkt de vzw BIS in een Gemeenschappelijk programma met het Instituut voor Internationale Arbeidersvorming (IIAV) van de ACV en Wereldsolidariteit (WSM) om de volgende strategische doelstelling te behalen: "Waardig werk bevorderen voor een duurzame, rechtvaardige, solidaire en inclusieve ontwikkeling: jobs creëren, de arbeidsrechten garanderen, de sociale bescherming uitbreiden en de sociale dialoog voor iedereen bevorderen".

De implementatie is van start gegaan op 23/03/2017, met de ontvangst van het Ministeriële Besluit voor een totaalsubsidie voor de periode 2017-2021 van 3.189.079,40 euro, waarvan de 1ste schijf voor het jaar 2017 587.156,04 euro bedroeg, rekening houdend met een budgettaire besparing van ongeveer 7,7%.

Er is met minister De Croo enkel een afspraak voor een bijkomende besparing in 2017. Er is nog niets afgesproken voor de komende jaren. Indien er ook volgend jaar opnieuw bespaard zou moeten worden, dan moet de minister hier eerst met de sector over onderhandelen. De federaties zullen samen met de leden een strategie uitrollen om politiek sterk te staan om bijkomende besparingen in de komende jaren te vermijden. Dit neemt niet weg dat er wel een risico bestaat dat er ook volgend jaar en in 2019 bijkomend bespaard kan worden.

"Fake news", "return on investment" en rol van de privé sector

Minister De Croo noemt het overheidsbudget voor ontwikkeling "verouderd en (bijna) niet relevant" (*MO Magazine*, 26.09.2017). Het is veel efficiënter, aldus de minister, om er de vrije marktprincipes toe te passen: investeringen, bij voorkeur vanuit de privé, gericht op winst. Enkel zo bereik je goede resultaten...

De stelling laten veel stof opwaaien in de sector en de federaties publiceerden een tegenargumentatie waarin ze de Minister erop wijzen dat wat hij verkondigd niks minder dan "fake news" is. Ook voor ons als vakbond kan de inschakeling van de privé sector als "grote redder" om de krimpende budgetten van ontwikkelingssamenwerking op te smukken niet worden gerechtvaardigd. Het meten van de impact van ontwikkelingssamenwerking kan je niet louter in "Return on Investment" uitdrukken. Ontwikkelingsamenwerking gaat in de eerste plaats over sociale verandering, over herverdeling, inclusie en participatie. Als sociale partner zijn wij er niet tegen dat de privé sector een rol speelt in de sector, maar wel met dezelfde regels, met verantwoording en respect voor internationale arbeidsstandaarden.

Gemeenschappelijk Strategische Kader

Om het Gemeenschappelijke programma en de samenwerking met de andere Belgische actoren voor waardig werk goed te laten verlopen, hebben wij een vaste deelname aan het Coördinatie Platform Waardig Werk en een aantal diverse werkgroepen. Dit ter uitvoering van de **Gemeenschappelijke Strategische Kader (GSK)**, zoals goedgekeurd door de Minister in 2016. Hierbij aansluitend nemen wij ook elk jaar deel aan een strategische dialoog met DGD, zoals doorgegaan op 7 december 2017, om verantwoording af te leggen aangaande:

- 1° de opvolging van de nagestreefde strategische doelen en van de impact;
- 2° de lessen die uit de uitvoering van de programma's zijn getrokken en hun gevolgen voor het GSK;
- 3° de opvolging van de concretisering van de complementariteit en de synergieën en de daarmee verbonden leerprocessen;
- 4° de opvolging van de integratie van transversale thema's gender & milieu;
- 5° de analyse van de opportuniteit om de inhoud van het GSK aan te passen en, indien van toepassing, de formulering van aanbevelingen aan de minister betreffende de aanpassing van de programma's;
- 6° de opvolging van de aandachtspunten die tijdens de beoordeling van het GSK geïdentificeerd zijn.

Certificering van het evaluatie systeem

Hiernaast vroeg de nieuw wetgeving ingevolge artikel 33 ook voor het "Certificeren van de opvolgings- en evaluatiesystemen" van de actoren van de Belgische ontwikkelingssamenwerking. De vzw BIS werd geselecteerd om deel uit te maken van de testfase en wij ontvingen op 22 november 2017 het attest van de Dienst Bijzondere Evaluatie (DBE) van de Belgische Ontwikkelingssamenwerking met de bevestiging dat de evaluatiecapaciteiten van de vzw BIS gecertificeerd werden, en dat deze certificering geldig is tot eind 2021.

De vzw BIS scoort sterk (goed tot excellent) ten aanzien van 5/6 criteria die een basiscapaciteit voor evaluatie garanderen, en op de 6de scoren wij een voldoende.

Het gaat met name om de volgende criteria:

1. Meerjarenplanning van evaluaties
2. Aansluiting van evaluaties bij de besluitvormingscycli
3. Beschikken over instrumenten & tools rond evaluatie
4. Definiëren van rollen en taken rond evaluatie
5. Leiderschap inzake uitvoering en gebruik van de evaluaties, met een speciaal verwijzing dat de *"leiders binnen de vakbond ACLVB zijn erg committed ten aanzien van de doelstellingen van de vzw BIS"*

Op het vlak van het 6de criterium, "een gepast monitorsysteem dat tijdig data kan leveren voor evaluatie" is er ruimte voor verbetering. Het gaat hier voornamelijk om de capaciteiten van de partnerorganisaties om tijdig de informatie ter beschikking te stellen. Hiertoe werd ook vermeld dat de vzw BIS concrete acties moet inbouwen om meer samen te werken met andere actoren, met het oog op bv. impact evaluaties.

Institutioneel Dialoog

Als eerste verantwoording hebben wij een institutionele dialoog met de overheid op 23 juni 2017 gehad om toelichting te geven aangaande:

- 1° de institutionele en organisatorische evolutie van de vzw BIS;
- 2° de geleerde lessen op het vlak van de veranderingstheorie van de organisatie en van het risicobeheer;
- 3° de interne en externe coherentie van het programma;
- 4° de vaststellingen uit de opvolging en de controles van het programma.

Met de volgende conclusies: de vzw BIS;

- heeft voor de screening een vrij goed resultaat behaald en in de komende jaren zal de vzw BIS ook streven om dit niveau te blijven handhaven.
- zal, zoals aangegeven, als verbeteractie aangaande milieu dit leertraject met de leden van de GSK mee door lopen.
- zal haar verbeteracties rond resultaatgericht werken ook in het traject binnen haar Gemeenschappelijke programma en met NGO-federatie doorlopen.
- zal positief gebruik maken van de leeropportuniteiten en goede praktijken vanwege haar samenwerking binnen het gemeenschappelijke programma.
- engageert tijdens de volgende institutionele dialoog het geven van feedback op haar voorgestelde acties.

Partnerschappen: Zuid-Afrika, Burundi en Senegal

Algemeen

Voor het vijf jaren programma 2017-2021 werken wij op de **pijler van sociale dialoog** om waardig werk voor werknemers te bekomen. Hiertoe geven wij speciaal aandacht aan vrouwen en jongeren.

Elke partner organisatie van de vzw BIS is verantwoordelijk om, in tegenstelling tot de vorige meerjarenprogramma's, nu gezamenlijk bij te dragen aan het behalen van één specifieke doelstelling. Hiertoe moeten ze over de 5 jaar werken op de volgende 3 resultaten:

Resultaat 1

- Structurele en menselijke onderhandelingscapaciteiten voor/van de doelgroepen en verantwoordelijken bij de vakbondspartners zijn versterkt

Resultaat 2

- De representativiteit, interne participatie en financiële autonomie van de vakbondspartners zijn versterkt

Resultaat 3

- Capaciteiten voor lobbywerk en politieke acties op continentaal en internationaal niveau, van de vakbondspartners zijn i.s.m. inter-syndicale & andere pertinente actoren versterkt

Op basis van de **theorie van verandering** van het programma willen wij d.m.v. capaciteitsversterking op organisatorisch (beter dienstverlening & structuren) en institutioneel (netwerking & lobby acties) niveau, impact hebben op de werkomstandigheden van kwetsbare werknemers in de formele en informele economie.

3de IVV Vrouwen Conferentie: Side event van de 3 Belgische Vakbonden

Van 11 tot 13 oktober wordt in San José (Costa Rica) de 3de wereldvrouwenconferentie van het Internationaal Vakverbond (IVV) georganiseerd.

In het kader van het thema "**Waardig werk, gendergelijkheid en de strijd voor duurzame tewerkstelling**" organiseerde de ACLVB/vzw BIS in samenwerking met ACV en ABVV een side event met 70 vrouwen uit 30 landen voor aanvang van de conferentie van het IVV. Gedurende dit event organiseerde ACLVB drie workshop over:

- Gender geweld en seksuele intimidatie op het werk
- Overgang van de informele naar de formele economie, in kader van de IAO-aanbeveling nr. 204
- Toegang voor iedereen tot het Universele Recht op Sociale Bescherming, in kader van de IAO-aanbeveling nr. 202

Promotie van waardig werk door sociale dialoog

Versterkte vakbondspartners in Zuid-Afrika, Burundi en Senegal zijn in staat om sociale dialoog te laten bijdragen tot meer gunstige werkomstandigheden voor kwetsbare werknemers in de informele en formele economie, met focus op vrouwen en

Zuid-Afrika

De focus ligt voor de samenwerking in Zuid-Afrika op de strijd voor een leefbaar minimumloon en betere werkomstandigheden voor alle werknemers, ook voor de preciaire sectoren. Regeringen zouden gehoor moeten geven aan de oproep van werkende vrouwen en mannen om menswaardige lonen, veilige en werkzekere jobs. Dit betekent dat de minimumlonen voldoende hoog moeten liggen om een fatsoenlijke levensstandaard te garanderen. Alle werknemers hebben het recht op vereniging en op het afsluiten van collectieve overeenkomsten.

Een concreet voorbeeld komt uit Zuid-Afrika, waar de vakbondspartners van vzw BIS/ACLVB (met name COSATU en SACCAWU) samen in één vakbondfront vechten om via sociale dialoog een leefbaar loon in te voeren dat afdwingbaar is via de arbeidswetgeving op nationaal niveau. Het invoeren van een leefbaar loon is hét middel om armoede te bestrijden. In 2017 bereikten de sociale partners in Zuid-Afrika hierover een eerste akkoord. *Nu moet nog de vertaling naar de nationale wetgeving gebeuren die waarborgt dat niemand uit de boot valt.*

Het jaar 2017 werd voor Zuid-Afrika gekenmerkt door economische en politieke turbulentie, van een degradering naar “junk” status door de rating bureaus tot een president omringd door corruptieschandalen die krampachtig aan de macht vastklampt. Maar tegen eind 2017 blijkt er hoop. Zuma werd vervangen als de ANC leider door Cyril Ramaphosa (voormalige vakbondsmann), de financiële markten lijken te herstellen, en de bevolking kijkt hoopvol uit naar de verkiezingen van 2019. De uitdagingen blijven groot, met een groeiende werkloosheid van 27,7%, de hoogste in meer dan 15 jaar.

COSATU

(Congress of South African Trade Unions)

COSATU, de grootste vakbondsorganisatie in Zuid-Afrika met 1,8 miljoen leden en 21 affiliaties, speelt een leidende rol in de onderhandelingen op nationaal niveau via de sociale dialoogstructuren om de behoeften van de kwetsbare werknemers op de onderhandelingsagenda te plaatsen. COSATU neemt de leiding in de vakbondscampagne voor een nationaal minimumloon. Dit brengt de werknemers een stap dichterbij een leefbaar loon, wat niet enkel bijdraagt tot het IAO Waardig Werk programma voor Zuid-Afrika, maar ook de implementatie van de aanbeveling 204 van de IAO om de informele naar de formele economie te transformeren.

Promotie van waardig Werk

Voor het jaar 2017 heeft COSATU in haar partnerschapsprogramma met de vzw BIS de focus gelegd op:

1. De problematiek van niet-gestandaardiseerde vormen van arbeid op de sociale dialoog agenda te plaatsen, met focus op een nationaal minimumloon in Zuid-Afrika
2. Haar eigen interne werking & structuren beter af te stemmen op de noden van nieuwe vormen van tewerkstelling & arbeidstypes
3. Betere samenwerking op nationaal, regionaal en internationale niveau om de IAO Waardig Werk Agenda te promoten

Om de bovenstaande acties aan te pakken heeft COSATU in 2017 enkele hoogtepunten te melden:

Brochure gepubliceerd, gericht op kwetsbare werkers, na model van goede praktijk uitwisseling tussen vzw BIS partner CNTS (Senegal)

IAO aanbeveling 204

- 2 Vulnerable Workers Task Team (VWTT) meetings georganiseerd
- 1 Gemeenschappelijke workshop tussen de 3 Zuid-Afrikaanse vakbondsfederaties
- Maken deel uit van het Nationale Task Team om de IAO recommandatie 204 te implementeren onder het NEDLAC “Decent Work Country Program” comité
- Leidt een sub-comité binnen het NEDLAC sociaal overleg aangaande de afstemming tussen de IAO aanbeveling 204 en de huidige nationale wetgeving.
- Nationale minimumloon wetgeving werd gepubliceerd in november 2017, met inwerkingtreding in mei 2018
- Organiseren van jongeren en gender forums voor kwetsbare werkers
- Studie opgestart in samenwerking met NALEDI (studiedienst COSATU) om de kwetsbare werkers in Zuid-Afrika in kaart te brengen en een op maat gemaakte strategie uit te werken hoe COSATU en haar affiliaties best deze groepen van werknemers kan bereiken en organiseren
- Lobbywerk voor een nationale gezondheidsverzekering & uitbereiding van de sociale zekerheid
- 17 workshops/meetings voor het jaar 2017 georganiseerd met 448 deelnemers
- Op 27/09/2017 organiseerde COSATU een nationale manifestatie tegen de corruptie en ongelijkheid in Zuid-Afrika, met meer dan 230.000 militanten verspreid over de 9 provincies op manifestaties.
- In het jaar 2017 werd COSATU's 2de adjunct president verkozen tot de eerste vrouwelijke voorzitter van *Southern African Trade Unions Coordination Council (SATUCC)*.
- COSATU heeft ook op eigen middelen deelgenomen aan de klimaatconferentie (COP23) te Bonn om voor groene jobs te pleiten, en COSATU heeft haar schouders onder het voorstel van de IAO om tot een conventie en/of aanbeveling te komen voor gender-gerelateerd geweld
- Bijzondere aandacht werd ook gegeven aan synergie acties met de Belgische actoren werkzaam in de GSK. Hiertoe heeft COSATU, gelet op de samenwerking met SADSAWU, de partnerorganisatie in Zuid-Afrika van FOS.

SACCAWU

(South African Commercial, Catering and Allied Workers Union)

SACCAWU, als een van de 21 sectorale affiliaties van COSATU met 171.000 leden, zal een rol spelen om gespecialiseerde kennis in te brengen over de verschillende sectoren waar zij werknemers organiseren. Dit om de arbeidsomstandigheden van de kwetsbare werknemers te verbeteren.

Zij zullen investeren in training en empowerment, met name van hun vrouwelijke en jeugdonderhandelaars om die werknemers beter te vertegenwoordigen en te verdedigen. Zij zullen hun representativiteit versterken met de nadruk op de hotel/horecasector om sociale voordelen door middel van sociale dialoog ook aan kwetsbare groepen zoals deeltijdswerknemers te geven. Zij zullen samen met COSATU en andere sociale bewegingsorganisaties lobbyen om een nationaal minimumloon aan alle Zuid-Afrikaanse werknemers te verkrijgen.

Gezien de moeilijke economische context in Zuid-Afrika staat het jaar 2017 voor SACCAWU in het teken van herstructureringen, het sluiten van bedrijven in hun sector en de vele stakingsacties. Zo zijn er nationale stakingsacties tegen Massmart en Shoprite/Checkers doorgegaan in 2017.

Maar SACCAWU heeft ook in 2017 een overwinning geboekt in de uitspraak van het arbeidshof dat supermarkt groep Woolworths werknemers die hun voltijdse contracten onterecht zien omzetten in flexi-contracten opnieuw in dienst moet nemen als voltijdse werknemers, met terugbetaling.

COSATU actie:
Stop geweld tegen vrouwen!

Voor het jaar 2017 heeft SACCAWU eveneens als COSATU in haar partnerschapsprogramma met de vzw BIS de focus gelegd op:

- De problematiek van niet-gestandaardiseerde vormen van arbeid op de sociale dialoog agenda te plaatsen, met focus op een nationaal minimumloon in Zuid-Afrika
- Haar eigen interne werking & structuren beter af te stemmen op de noden van nieuwe vormen van tewerkstelling & arbeidstypes
- Betere samenwerking op nationaal, regionaal en internationaal niveau om de IAO Waardig Werk Agenda te promoten

Om de bovenstaande acties aan te pakken heeft SACCAWU in 2017 enkele hoogtepunten te melden:

- Een arbeidsrecht workshop, met 39 deelnemers georganiseerd om de huidige collectieve overeenkomsten na te kijken en de vakbondsonderhandelaars te helpen met de afstemming op de nieuwe wetgeving rond het nationale minimumloon.
- Een OCCBU (*Organising, campaigns & collective bargaining unit*) workshop met 51 deelnemers om niet-gestandaardiseerde tewerkgestelden beter te vertegenwoordigen in collectieve onderhandelingen door vakbondsafgevaardigden.

- 4 provinciale workshops georganiseerd door de NEDCOM (*National Educatie Comité*) met 343 deelnemers, die de noden mappen rond opleidingsmateriaal gefocust op niet-gestandaardiseerde vormen van tewerkstelling.
- Onderhandelingen opgestart aangaande veilig woon-werk vervoer voor leden met *late-shifts*.

Organiseren van werknemers

- 1 staf training rond data management, met 61 personeelsleden (hoofdzetel & provinciale bureaus) en online tools.
- Planning sessie met IT experts van "Capital Software" om de website interactiever te maken, databeheer te verbeteren, en om te kijken naar de haalbaarheid en gebruik van een "APP".
- Studie input i.s.m. dr. Dr. Sibusiso Khuzwayo (*Content Advisor, Portfolio Committee on Tourism & Hospitality*) aangaande arbeidsuitdagingen in de sector ter verbetering van de "sectoral determination 14", regelgevende wetgeving ter omkadering van de werknemers in dit sector.
- Deelname aan side event & panel list in IVV Vrouwen Conferentie te Costa Rica in oktober 2018
- SACCAWU kon in 2017 een indicatieve ledengroei van +/- 4% optekenen in de "hospitality sector" (verificatie in maart 2018).

SACCAWU strijdt tegen een systeem waar een bedrijf met minder dan 10 werknemer geen minimum loon betaalt, en waar een bedrijf met meer dan 10 dit wel doet! Gelijke rechten voor gelijk werk!

BURUNDI

FNTT-SI (Fédération Nationale des Travailleurs du Transport, du Social de l'Informel) en COSYBU (Confédération Syndicale du Burundi) zetten het programma van capaciteitsversterking bij hun leden voort.

Op dit moment verenigt de COSYBU tienduizenden leden uit de informele economie, die zowat 90% van de Burundese economie uitmaakt. De FNTT-SI is de grootste lid-federatie van COSYBU, en verenigt het grootste deel van die werknemers uit de informele sector.

De samenwerking tussen COSYBU en FNTT-SI enerzijds en de ACLVB anderzijds loopt al meer dan tien jaar.

In de projecten van de vorige jaren werd vooral ingezet op de interne versterking van de vakbondsstructuren: verschillende nieuwe federaties van werknemers in verschillende sectoren in de informele economie werden opgericht in de schoot van COSYBU, de provinciale en sectoriële permanenties werden uitgebouwd tot een nationaal netwerk.

Dit laat inmiddels toe om veel grotere aantallen vakbondsleden en afgevaardigden direct te bereiken met ondersteuning en vormingen, en versterkte de interne democratie van COSYBU en de federaties.

Doelstellingen

Het nieuwste samenwerkingsprogramma dat in 2017 van start ging, is erop gericht deze verwezenlijkingen meer te laten renderen. Nu de beide organisaties structureel versterkt zijn en in de voorbije jaren een grote ledengroei kenden, is het van belang ervoor te zorgen dat deze vakbonden beter hun slag thuis kunnen halen bij onderhandelingen - met werkgevers en overheden, op lokaal, provinciaal en nationaal niveau.

Daarom zet het programma in op een versterkt intern beheer van de ledenadministratie, maar ook en vooral op opleiding van lokale en sectorale afgevaardigden voor een betere afwikkeling van syndicale conflicten en op lobbywerk ten aanzien van de Burundese overheid met het oog op de tenuitvoerlegging van ILO-aanbeveling 204 betreffende de informele economie.

Context

Sinds 2015 verslechterden de omstandigheden waarin de Burundese vakbonden en middenveldorganisaties moeten werken echter zeer. De president, Pierre Nkurunziza, stelde zich herverkiesbaar voor een derde termijn en slaagde erin de macht (ongrondwettelijk) te behouden. Protesten tegen deze gang van zaken werden bloedig de kop in gedrukt en 500'000 (5% v.d. bevolking) Burundezen vluchtten het land uit.

Hoewel de heftigste repressiegolven in 2017 achter de rug schenen, heerst nog steeds een klimaat van intimidatie en mensenrechtenschendingen waarin dagelijks mensen verdwijnen, willekeurig opgepakt, gemarteld of vermoord worden.

Mensenrechtenorganisaties en -verdedigers moesten het land verlaten, de werking van lokale en internationale NGO's werd zeer aan banden gelegd en elementaire vrijheden zijn volledig uitgehold.

Kortom, vakbonden zoals COSYBU en FNTT-SI moeten werken in een situatie waar de regering onafhankelijke organisaties *d'office* van landsverraad verdenkt en waar zelfs de geringste vergadering bemoeilijkt wordt door de overheid,

lokale machthebbers, geheime diensten, politie en gewapende partijmilities.

Het spreekt vanzelf dat dit klimaat noch de uitbouw van de interne vakbondswerking, noch dialogen ter verdediging van de werknemers bevordert.

Werking

Desondanks slaagde onze partner er in 2017 in de vooropgestelde activiteiten in grote mate ten uitvoer te brengen op nationale en, hoewel verplaatsingen ernstig bemoeilijkt worden door de veralgemeende onveiligheid en lokale straffeloosheid, ook op provinciale schaal.

In totaal werden in de loop van het afgelopen jaar bijna tienduizend deelnames aan verschillende vormingen, nationale en provinciale bijeenkomsten geregistreerd. Met deze verschillende activiteiten werden:

- 5027 personen (inhoudelijk en technisch) opgeleid met oog op lokale, sectorale of nationale onderhandelingen
- Sectorale (4), provinciale (4 x 17) en nationale (4+1) eisenbundels opgesteld
- 17 provinciale servicepunten voor de informele economie tot stand gebracht
- 35 overheidsactoren (incl. minister van Arbeid) gesensibiliseerd in verband met de informele economie en de sociale dialoog (ILO R204 & voorbereiding Burundese wet op informele economie)
- 255 interne verantwoordelijken gevormd met betrekking tot emancipatie van jeugd binnen de vakbondsstructuren, tot gelijkheid van man en vrouw en tot de integratie van milieu-problematieken en de ontwikkeling van een klimaatstrategie
- 462 leden en interne verantwoordelijken bevraagd met het oog op een verbetering van het digitale ledenbeheer en de interne communicatie
- 1530 personen bereikt in het kader van de ledenwerving

COSYBU, FNNT-SI en de drie geaffilieerde sectorale organisaties konden deze doelen slechts bereiken door enerzijds, met de nodige onderhandelingsvaardigheden, werkbare relaties met lokale overheden te bedingen en, anderzijds, zich permanent te beroepen op internationaal en nationaal vastgelegde syndicale vrijheden.

Conclusie en vooruitblik

Hoewel we er kunnen op rekenen dat de versterkte lokale aanwezigheid van onze partnerorganisaties, en de opleiding van interne verantwoordelijken de verankering van syndicale vrijheden bevorderen, moeten een voortschrijdende verslechtering van het politiek-economische klimaat waarin het programma wordt uitgevoerd vaststellen.

In december 2017 zag COSYBU zich genoodzaakt om naar aanleiding van de blijvende bevrozing van de lonen in de publieke sector een algemene stakingsaanzegging in te dienen. Daarnaast reageerde onze partner op dwangmaatregelen om een "vrijwillige" financiële bijdrage te leveren aan de (zeer ontransparante) verkiezingen van 2020; in de publieke sector zal deze bijdrage vanaf januari 2018 van het loon worden afgehouden. In beide conflicten kwam het inmiddels weliswaar tot overleg met de bevoegde ministers, maar is er geen enkele vooruitgang geboekt waardoor de spanningen toenemen.

Het verzet van onze partner tegen de "vrijwillige bijdrage" maakte het voor andere middenveldorganisaties dan wel mogelijk om ook hún stem te laten horen, de overheid verhardde slechts haar posities en uitte niet mis te verstane dreigementen.

De zeer slechte economische vooruitzichten (toenemende inflatie, brandstof- en voedselschaarste, 1/3 bevolking afhankelijk van humanitaire hulp), de politieke impasse en het voorziene referendum in mei 2018 over een grondwetherziening maken oplopende spanningen in 2018 waarschijnlijk. Dit zal op zijn beurt wellicht tot een nog meer verkrampde houding bij de overheid leiden, waardoor het moeilijker zal worden op korte termijn overwinningen in de wacht te slepen.

Deze sombere vooruitzichten onderstrepen echter de nood om democratische vakbonden duurzaam te versterken, zodat zij nu syndicale vrijheden kunnen vrijwaren en de verdediging van socio-economische rechten ook in de toekomst kunnen opnemen.

SENEGAL

Confédération Nationale des Travailleurs du Sénégal (CNTS)

En continuité avec les réalisations de 2015-2016, notamment la stratégie de mise en place de fédérations sectorielles régionales de l'informel, la CNTS travaillera avec six fédérations ciblées durant ces cinq prochaines années afin de les organiser en fédérations nationales et de les inclure dans les structures syndicales équivalentes de l'économie formelle au sein de la confédération (menuiserie, mécanique, domestiques, teinturerie-couture, transformation et transport).

La CNTS joue un rôle de premier plan dans les négociations et travaille étroitement avec le Haut Conseil du dialogue social et la plateforme intersyndicale afin de défendre aux mieux les intérêts et les droits des travailleurs de l'informel. Ainsi, elle revendique la reconnaissance des contrats de travail, et à la formation professionnelle. Elle mène parallèlement une campagne qui vise à fixer un salaire minimum et un accès à la protection sociale pour tous les travailleurs de l'économie informelle. Ainsi, la CNTS contribue à la mise en œuvre de la Recommandation 204 de l'Organisation Internationale du Travail qui consiste à la transition de l'économie informelle vers l'économie formelle. Dans un souci d'ancrage institutionnel, la CNTS travaille également sur les politiques nationales du « Plan Sénégal émergent » et du pacte de stabilité sociale afin d'y intégrer des éléments de la dite recommandation.

En 2017, le démarrage des activités a été fortement perturbé notamment avec les coupures budgétaires de la coopération belge au développement mais aussi avec les élections de représentativité des centrales syndicales organisées sur le territoire sénégalais par le ministère du travail, du dialogue social, des organisations professionnelles et des relations avec les institutions.

A cela, s'ajoute, les élections législatives de juillet 2017 qui se sont tenu dans un climat de confusion: Bureaux ouverts tardivement, bulletins manquants, impossibilité de trouver son nom sur les listes, documents nécessaires au vote non distribués... Les leaders de l'opposition ont accusé le pouvoir d'avoir entretenu cette confusion pour truquer les élections en privant une importante partie des Sénégalais de leur droit de vote. La campagne s'est déroulée dans un climat tendu, parfois violent. La coalition menée par le parti du chef de l'Etat sénégalais Macky Sall a finalement largement remporté les élections législatives.

La CNTS maintient sa place de première centrale du Sénégal.

La CNTS arrive en tête aux élections de représentativité syndicale de mai 2017 face aux 17 autres centrales. L'Etat du Sénégal voit ces élections comme une façon de rationaliser la table de négociations et de promouvoir une légitimité des syndicats dans la défense des intérêts des travailleurs. C'est dans ce but qu'un seuil minimum de représentativité de 10% a été fixé afin de mettre un frein à la prolifération des centrales syndicales. Ainsi le gouvernement aura moins d'interlocuteurs et pourra assurer une meilleure qualité de dialogue.

*Mody Guiro,
secrétaire national de
la CNTS réélu comme
membre du conseil
d'administration du
Bureau International
du Travail (BIT).*

La CNTS a choisi d'entamer cette première année du programme pluriannuel en se concentrant sur les activités de formation et d'information afin de pouvoir augmenter le taux d'affiliation au sein des fédérations et d'assurer une efficacité des revendications. Ainsi, ils ont pu élaborer des modules de formation et effectuer une phase test avant de les dispenser au public cible. Par ailleurs, les descentes sur le terrain dans les 14 régions ont non seulement contribué à la représentativité des six fédérations mais aussi à mener des consultations locales dans la préparation des cahiers de revendications, et surtout à accompagner les délégués formés dans leurs rencontres sur les conflits de travail. Les visites de terrain ont permis une approche de communication ciblées sur les secteurs.

Un travail continu se fait avec l'intersyndicale afin de mener les plaidoyers envers les employeurs de l'informel et de revendiquer ensemble un salaire minimum et un travail décent pour les acteurs de l'informel. Enfin, l'ensemble des activités ont été menées pour atteindre les résultats prévus. L'année 2017 a été soldée par les activités suivantes:

- Environ 2000 nouveaux affiliés répartis dans les six fédérations
- 14 Assemblées Générales organisées dans les régions du Sénégal
- Mise en place de 7 comités consultatifs
- 30 délégués syndicaux de terrain ont été formés à la consultation avec la base
- 30 délégués permanents (sectoriels et nationaux) ont été formés à organiser la consultation avec la base (plaidoyer des fédérations)
- 30 permanents de l'informel ont reçu une formation sur le rôle des femmes et des jeunes dans le dialogue social
- 30 permanents de l'informel formés aux techniques de négociation nationales
- Des visites de terrain dans les 14 régions
- 14 rencontres sur les conflits de terrain
- Une consultation sur les contrats types des métiers de l'informel au Sénégal
- Participation au Side-event des 3 syndicats belge et à la 3ème conférence des femmes au Costa Rica
- Participation à l'atelier du pré sommet Union Africaine - Union Européenne à Abidjan

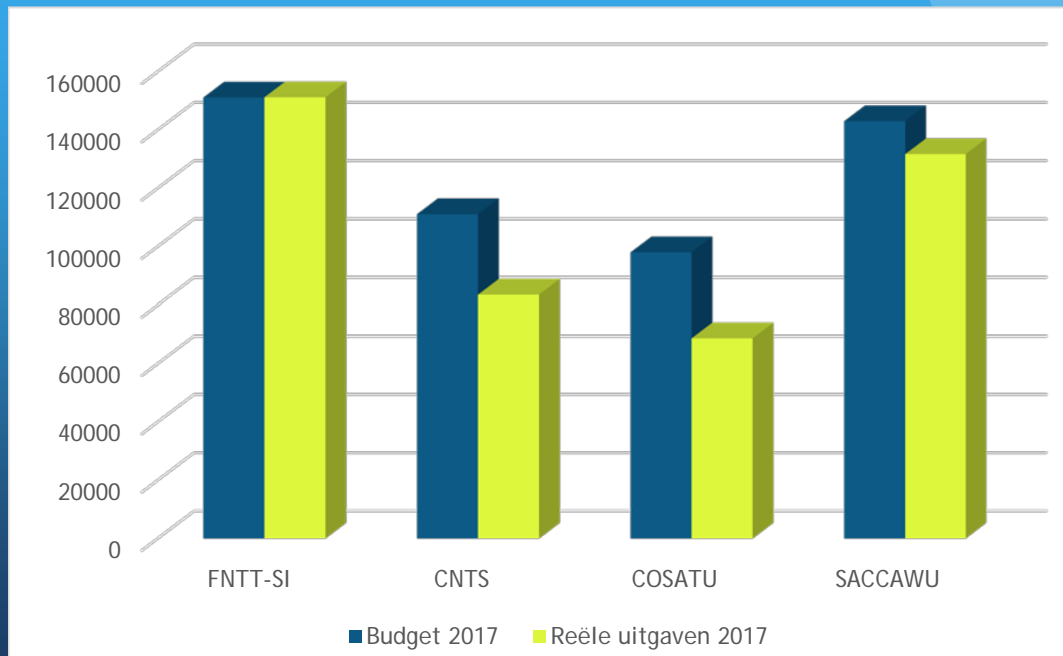
Synergie & Complémentarité

Dans le cadre du programme 2017-2021, Solidarité Mondiale (WSM) et MSI travaillent avec la CNTS comme partenaire commun. Ainsi en 2017, une journée de formation sur la Recommandation 204 de l'Organisation Internationale du Travail et une campagne de promotion de l'économie informelle ont été organisées en synergie avec mutualisation des moyens, respectivement le 14 et le 15 décembre 2017. D'une part, l'atelier du 14 décembre était essentiellement centré sur la compréhension et l'appropriation de la R204 visant la transition de l'économie informelle vers l'économie formelle. Cet atelier a permis d'identifier les mesures et les difficultés pour la formalisation, ainsi que les problèmes auxquels ils pourraient être confrontés, de même que ceux qu'ils doivent éviter afin qu'ils ne constituent pas cette formalisation. D'autre part, la

journée du 15 décembre quant à elle, a été une journée de promotion de l'informelle où les 14 régions du Sénégal étaient représentées. Le député Oulimata Guiro, également militante des droits des femmes ainsi que des membres de l'intersyndical ont souligné l'importance de l'EI, de travailler en front commun afin d'arriver à intégrer des éléments de la R204 dans les politiques sénégalaises, à travers leurs discours prononcés lors de la cérémonie d'ouverture.

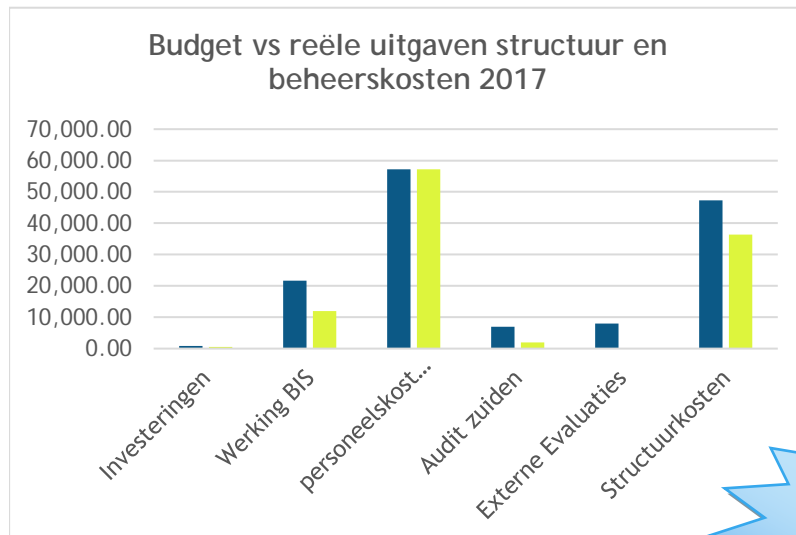
Budget & reële uitgaven 2017, per partner

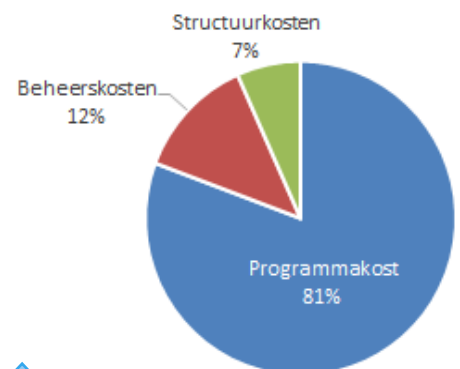
Financiële verantwoording 2017

Voor het jaar 2017 beschikt de vzw BIS over een totaal operationeel programmabudget van 674.892 euro verdeeld over de 4 partnerorganisaties.

In reële termen hebben wij 503.744,64 euro (Operationeel + Beheerskosten) uitgegeven. Dit betekent een bestedingspercentage van 75% voor het jaar 2017.

Verdeling van de uitgaven per kostentype:

DGD financieel
CONTROLE 2016
score vzw BIS:
"zeer goed"!

Synergie & Complementariteit

SDG's: Sustainable Development goals

België stelde in juli 2017 tijdens een High Level Political Forum van de Verenigde Naties in New York een evaluatierapport voor over de inspanningen die ons land doet om de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen te verwezenlijken.

Met de realisatie van de 17 doelstellingen is het de bedoeling tegen 2030 wereldwijd extreme armoede te bannen en onze planeet te beschermen. Het rapport is het resultaat van een grondig en participatief proces, waarbij de federale overheid, de deelstaten en een groot aantal middenveld organisaties, waaronder de ACLVB, nauw betrokken waren. Lees meer: <http://www.aclvb.be/nl/agenda-2030-sdgs>

Uitkomst Gemeenschappelijke Programma met IIAV, WSM

-> In het algemeen belang voor de goede afstemming tussen de 3 actoren van het gemeenschappelijke programma nemen wij deel aan twee structuren voor overleg. Ten eerste de Afrika cel, waar alle relevante aspecten rond het continentale niveau worden besproken, ten tweede en de "opvolgingscel" waar alle aspecten rond kwaliteit, monitoring en evaluatie worden besproken met aandacht voor leren.

-> Op landenbasis hebben wij een gemeenschappelijke partnerorganisatie in Senegal (CNTS) met WSM. Hiermee trachten wij ook een goede operationele afstemming te zoeken.

Uitkomst samenwerking met andere leden van de GSK

-> Op landenbasis in Zuid-Afrika is ook de socialistische NGO FOS werkzaam. Hiertoe hebben wij met hen een ad hoc afstemming van raakpunten en trachten wij onze lokale partners aan te moedigen om kennis te delen. Zo bijvoorbeeld nodigt COSATU systematisch de FOS partner voor huishoudpersoneel uit op haar activiteiten voor kwetsbare werkers.

Uitkomst - IVV Vrouwen conferentie

Om de workshops een echt noord-zuid karakter te geven hebben wij als ACLVB 3 goede voorbeelden vanuit België gedeeld met de deelnemers vanuit onze verschillende partnerorganisaties. Aan het einde van de dag kwamen de deelnemers tot *een gemeenschappelijke verklaring en een aantal aanbevelingen* om terug mee te nemen naar hun eigen vakbondswerking. Wij zullen deze verklaring ook promoten tijdens het 4de Wereld Congres van IVV in 2018. Voor meer zie: <https://www.ituc-csi.org/Belgian-TUs-at-WWC3>

5e Sommet Union africaine (UA) - Union européenne (UE), séminaire 23-26 novembre 2017

Le 5e Sommet Union africaine (UA) - Union européenne (UE) s'est tenu à Abidjan (Côte d'Ivoire), les 29 et 30 novembre 2017, dans le cadre de la *stratégie commune UE-Afrique*. Ce Sommet se tient à un moment crucial dans la mesure où un certain nombre des accords clefs qui encadrent les relations entre ces deux acteurs régionaux de premier plan sont en cours de révision. Les syndicats constatent plusieurs restrictions à l'espace réservé à la participation de la société civile au Sommet.

En marge du Sommet UA-UE, la CSC, la CGSLB/MSI, WSM et la CSI Afrique ont organisé un séminaire sur la protection sociale, lors duquel a été approuvée la Déclaration d'Abidjan sur la protection sociale, intitulée « La protection sociale au coeur des relations entre l'UE et l'UA - investir dans les personnes et dans des sociétés durables et inclusives. »

Vooruitkijken naar 2018

Het jaar 2018 staat ten eerste in het teken van een nieuw kader voor narratieve en financiële verantwoording ten aanzien van DGD. Naast digitalisering en de rol van de privé sector in ontwikkelingsamenwerking, werd transparantie ook door de overheid als prioriteit naar voor geschoven. IATI is een internationaal transparantie-initiatief waar vanaf 2018 alle Belgische ontwikkelingsorganisaties verplicht aan bijdragen. IATI maakt deel uit van het nieuwe systeem van morele verantwoording van door DGD gesubsidieerde programma's.

Naast IATI moeten wij ook in samenspraak met de BIS partnerorganisaties een systeem van performantiescores volgen. Hiertoe hebben we een gemeenschappelijke partnermeeting in maart 2018 te Brussel voorzien.

Voor het jaar 2018 blikken wij ook vooruit op

- 2 nationale Congressen van onze partnerorganisaties COSATU in Zuid-Afrika en CNTS in Senegal
- 2de Institutionele dialoog met DGD midden 2018
- Verdere uitbouw van ons leertraject aangaande impact
- Het 4de Internationale Vakverbond Wereld Congres 2-7 december 2018

TEAM

Olivier Valentin, Voorzitter vzw BIS

Maresa Le Roux, Coördinator Internationale Samenwerking

Katy Fall, Project Verantwoordelijke, West Afrika

Joris Verschueren, Project Verantwoordelijke, Centraal Afrika

Sefora Lussamba, Administratief medewerkster

Contact: vzw BIS
Boudewijnlaan, 8 - 1000 Brussel
00 32 2 509 16 00
<http://www.aclvb.be/nl/homepage-bis>

THE BELGIAN
DEVELOPMENT COOPERATION

